

TELLING AV STEINKOBBE VED HVALER I 1983

[Count of common seals, Phoca vitulina,
at Hvaler in outer Oslofjord, Norway, 1983]

Av

ARNE BJØRGE og KJELL-ARNE FAGERHEIM
Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt

og

BRYNJAR MØRKVED
Fiskeridepartementet

ABSTRACT

BJØRGE, A., FAGERHEIM, K.-A. and MØRKVED, B. 1983. Telling av steinkobbe ved Hvaler i 1983. [Count of common seals, Phoca vitulina, at Hvaler in outer Oslofjord, Norway, 1983]. Fisken Hav., 1983 (3):1-4.

A survey was carried out on 10 August 1983 in order to count common seals, and all suitable haul out sites in the outer Hvaler area were examined.

A total of 255 common seals were recorded in the area. The observed seals were almost exclusively one year old and older moulting seals.

One immature grey seal and one adult male grey seal were observed among the common seals.

INNLEDNING

I midten av 1960-årene var det ca 100 steinkobber med fast tilhold ved Hvaler. Enkelte år kunne en likevel telle opptil 300 dyr i området, trolig på grunn av sesongmessig innvandring fra svenskekysten (ØYNES 1966).

Steinkobbebestandene i Kattegat og Båhuslen var sterkt redusert i perioden 1940-1965, men var likevel trolig aldri mindre enn 1000-1500 dyr. Senere har bestandene øket og var i 1981 på tilsammen ca 3100 dyr (HÅRKÖNEN 1982). Bestandene i de nevnte områdene er preget av vandringer og innbyrdes utvekslinger av dyr. Forekomstene i Kattegat regnes derfor som en felles dansk-svensk bestand med flere underbestander (HEIDE-JØRGENSEN og DIETZ 1982, HÅRKÖNEN 1982).

Den største kolonien i Båhuslen teller ca 400 dyr og har tilhold ved Koster, et område som grenser opp mot Hvaler. Ut på sensommeren skifter steinkobbene pels, og bestanden ved Koster samler seg vanligvis på Segelskjær og Våskjær

sør av Syd-Koster for hårfelling (HÄRKÖNEN 1982). Ved å telle steinkobbene i hårfellingstiden vil en derfor kunne få et bilde av størrelsen på den lokale bestand ved Hvaler.

RESULTATER

Alle sannsynlige liggeplasser for sel mellom Torbjørnskjær og Tisler ble undersøkt med hurtiggående båt den 10 august 1983. Tellingene ble utført i sydvest frisk bris og lettskyet pent vær med god sikt. Den tilbakelagte ruten er vist i Fig. 1.

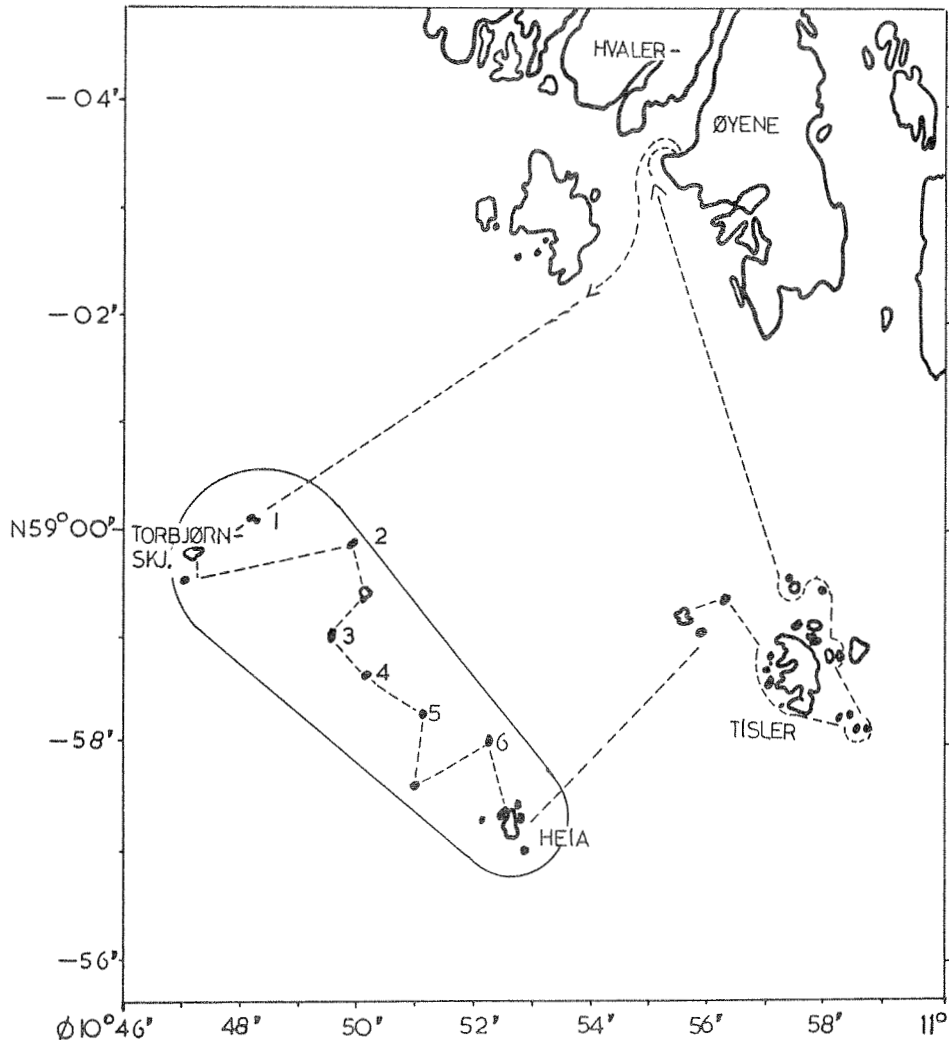

Fig. 1. Registrerte liggeplasser for sel 10 august 1983. 1: Skjærsribba, 2: Kolleribba, 3: Flatekollen, 4: Kuskjær, 5: Storeribba og 6: Lilleribba. Stiplet linje viser den tilbakelagte ruten og hel linje viser Heia naturreservat. [Recorded haul out sites for common seals on 10 August 1983. 1: Skjærsribba, 2: Kolleribba, 3: Flatekollen, 4: Kuskjær, 5: Storeribba and 6: Lilleribba. The broken line shows the cruise track; the solid line is framing Heia nature reserve].

Alle selene lå samlet på seks skjær (nummerert fra 1 til 6 i Fig. 1 og Tabell 1) syd for Torbjørnsskjær. Tilsammen ble det talt 255 steinkobber (Tabell 1). I tillegg ble det observert en ikke kjønnsmoden havert på lokalitet nr 1 og en voksen havert hann på lokalitet nr 5.

Tabell 1. Observerte steinkobber ved Hvaler den 10 august 1983.
 [Observations of common seals, *Phoca vitulina*, at Hvaler, outer Oslofjord, 10 August 1983]

Sted	Lokalitet nr	Tid	Antall steinkobber
Skjærsribba	1	12.20	50
Kolleribba	2	12.50	50
Flatekollen	3	13.15	20
Kuskjær	4	13.35	60
Storeribba	5	13.50	35
Lilleribba	6	14.00	40
Totalt i hele området			255

DISKUSJON

Dyrenes adferd sammen med fargenyansene i pelsen tydet på at steinkobbene hadde begynt hårfellingen. Mesteparten av de gamle hårene hang likevel fremdeles på, og det var lite løshår å se på vannet og på skjærene.

Alle selene lå på skjær som omfattes av Heia naturreservat (Fig. 1) som trolig er et viktig hårfellingsområde for steinkobbe. Topografisk ligner dette området den vanligste biotoptypen for steinkobbe langs norskekysten. Biotopen kan beskrives som lave skjær eller grupper av lave skjær eksponert i åpent, men grunt farvann langt utenfor større øyer eller fast land. Slike biotoper benyttes vanligvis til yngle-, die-, og hårfellingsområder fra mai til september. Mattilgangen og værforhold synes i sterkere grad å være bestemmende for tilholdsstedene om vinteren.

Det ble observert relativt få unger, noe som trolig henger sammen med at ungene ikke feller hår den første sesongen. På grunnlag av antallet ett år gamle og eldre dyr, kan ungeproduksjonen i området anslås til 50-60 unger.

Tellingene ble utført fortløpende mens selene lå på land og var tørre i pelsen. En kan derfor se bort fra dobbeltobservasjoner, og antallet registrerte sel kan betraktes som minimumstall for bestanden i området.

Dersom steinkobbene ved Koster har fulgt sitt vanlige vandringsmønster med hårfelling syd for Koster, representerer våre tellinger en lokal bestand ved Hvaler. Merking av steinkobbe, både på norsk og svensk side, vil være nødvendig dersom eventuelle vandringer og graden av utveksling mellom bestandene skal studeres nøyere.

LITTERATUR

- HÄRKÖNEN, T. 1982. Sälbestånden på västkusten - aktuella forskningsresultat. Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm. Sälinformation, 1982 (1): 1-26.
- HEIDE-JØRGENSEN, M.-P. og DIETZ, R. 1982. Sælernes populationsbiologi i Kattegat. Undersøgelser fra 1978-1981. Fredningsstyrelsen, Miljøministeriet. Danske sælundørsøgelser i Kattegat, 6: 1-33.
- ØYNES, P. 1966. Sel i Sør-Norge. Fiskets Gang, 52: 834-839.